

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
дисципліни

**“ВСТУП ДО СПЕЦІАЛЬНОСТІ
«ОБЛІК І АУДИТ»”**

**(для бакалаврів, спеціалістів,
магістрів іншого напрямку)**

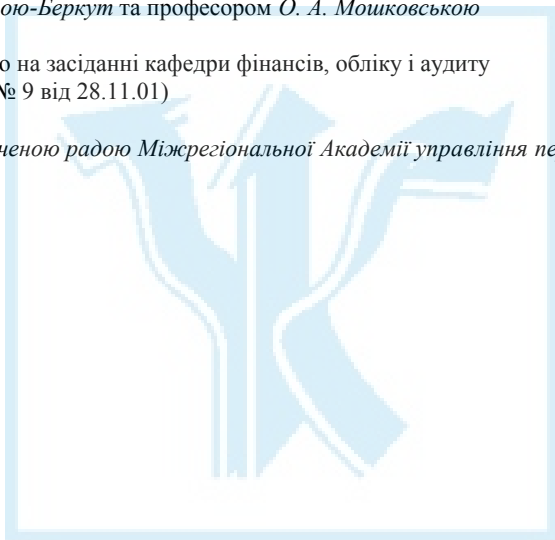
МАУП

Київ 2002

Підготовлено старшими викладачами *Л. В. Вербицькою*,
О. І. Васютою-Беркут та професором *О. А. Мошковською*

Затверджено на засіданні кафедри фінансів, обліку і аудиту
(Протокол № 9 від 28.11.01)

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом

Вербицька Л. В., Васюта-Беркут О. І., Мошковська О. А. Навчальна програма дисципліни “Вступ до спеціальності “Облік і аудит”” (для бака-лаврів, спеціалістів, магістрів іншого напрямку). — К.: МАУП, 2002. — 11 с.

Навчальна програма містить пояснювальну записку, навчально-тематичний план, програмний матеріал до вивчення дисципліни “Вступ до спеціальності “Облік і аудит””, питання для самоконтролю, а також список рекомендованої літератури.

© Міжрегіональна Академія
управління персоналом (МАУП),
2002

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Необхідність в обліку людство відчувало з давніх часів. У XIV–XV ст. італійські купці започаткували облік як науку, а остаточно оформив її італійський учений Лука Пачолі. У своїй праці “Трактат про рахунки і записи” (1494) він запропонував використовувати в обліку метод подвійного запису на рахунках. Теорія обліку одержала назву подвійної італійської класичної бухгалтерії.

Бухгалтерський облік — це система суцільного, безперервного і взаємопов’язаного відображення господарської діяльності окремих підприємств та установ. У бухгалтерському обліку застосовуються особливі методи, принципи і вимірювачі. Бухгалтерський облік найбільш повно відображає процес і стан виробничо-господарської діяльності господарюючого суб’єкта, надає інформацію для аналізу, контролю і прийняття управлінських рішень.

З розвитком ринкових відносин в Україні виникла потреба в аудиті. Аудит — це незалежна перевірка оприлюднення бухгалтерської звітності, обліку, первинних документів та іншої інформації фінансово-господарської діяльності суб’єктів господарювання з метою визначення достовірності їх звітності, обліку, повноти і відповідності діючому законодавству та встановленим нормативам в інтересах користувачів.

Мета дисципліни “Вступ до спеціальності “Облік і аудит”” — дати студентам загальне поняття про бухгалтерський облік, його місце і роль в системі економічних відносин, ознайомити з правами, обов’язками і відповідальністю посадових осіб, які здійснюють ведення обліку, з основними вимогами до організації бухгалтерського обліку на підприємстві, а також з основами здійснення аудиторських перевірок.

Під час вивчення дисципліни студенти повинні:

- ознайомитися з історією виникнення бухгалтерського обліку;
- засвоїти основні теоретичні поняття бухгалтерського обліку;
- вивчити основні положення документів, що регламентують організацію бухгалтерського обліку в Україні;
- ознайомитися з правами, обов’язками і відповідальністю посадових осіб бухгалтерії.

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
вивчення дисципліни
“ВСТУП ДО СПЕЦІАЛЬНОСТІ
“ОБЛІК І АУДИТ””

№ п/п	Назва теми
1	Історія виникнення наукової теорії бухгалтерського обліку
2	Місце і роль бухгалтерського обліку в системі економічних відносин
3	Бухгалтерський облік в Україні
4	Права, обов'язки і відповідальність службових осіб, які здійснюють ведення бухгалтерського обліку на підприємствах, в установах і організаціях
5	Сучасний стан аудиту в Україні
6	Бухгалтерський облік і аудит у зарубіжних країнах

ПРОГРАМНИЙ МАТЕРІАЛ
до вивчення дисципліни
“ВСТУП ДО СПЕЦІАЛЬНОСТІ
“ОБЛІК І АУДИТ””

Тема 1. Історія виникнення наукової теорії бухгалтерського обліку

Облік у стародавньому світі. Купецький облік у середні віки. Виникнення класичної теорії бухгалтерського обліку. Історичний розвиток теорії і практичного застосування бухгалтерського обліку.

Література [16–19; 24–26; 28; 29; 31–35; 38]

Тема 2. Місце і роль бухгалтерського обліку в системі економічних відносин

Взаємозв'язок і взаємодія розвитку суспільних продуктивних сил і обліку.

Господарський облік і його види. Бухгалтерський облік як система упорядкованого узагальнення інформації про фінансово-господарський стан господарюючих суб'єктів. Бухгалтерський облік і ринок.

Література [13–19; 22–25; 29; 31–35; 38]

Тема 3. Бухгалтерський облік в Україні

Реформування бухгалтерського обліку в Україні й інтеграція в європейські економічні відносини.

Організація бухгалтерського обліку відповідно до вимог законодавчо-нормативних актів.

Основні положення Закону України “Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні”. Поняття про План рахунків бухгалтерського обліку.

Реалізація взаємовідносин бюджету і господарюючих суб'єктів у податковій системі України.

Огляд і загальні положення національних стандартів бухгалтерського обліку.

Бухгалтерська (фінансова) звітність підприємств, установ, організацій.

Література [1–9; 11–14; 18; 20; 22–24; 30; 36; 37]

Тема 4. Права, обов'язки і відповідальність службових осіб, які здійснюють ведення бухгалтерського обліку на підприємствах, в установах і організаціях

Організація облікового процесу на підприємствах, в установах і організаціях. Формування структури облікових підрозділів. Організація праці працівників з обліку. Організаційне, правове і технічне забезпечення ведення бухгалтерського обліку.

Посадові інструкції як регламентація дій службових осіб при виконанні обов'язків.

Права, обов'язки і відповідальність працівників з обліку.

Права, обов'язки і відповідальність головного бухгалтера підприємства, установи, організації.

Адміністративна і кримінальна відповідальність службових осіб, відповідальних за ведення бухгалтерського обліку.

Література [1–10]

Тема 5. Сучасний стан аудиту в Україні

Організація здійснення аудиторських перевірок. Права, обов'язки і відповідальність службових осіб і аудиторів при здійсненні аудиту на підприємствах.

Тема 6. Бухгалтерський облік і аудит у зарубіжних країнах

Коротка історія розвитку обліку в зарубіжних країнах.

Американська модель бухгалтерського обліку. “Загальноприйняті принципи бухгалтерського обліку” (GAAP) США.

Європейська модель бухгалтерського обліку. Континентальний і англійський напрямки європейської моделі бухгалтерського обліку. Організація бухгалтерського обліку відповідно до вимог міжнародних стандартів бухгалтерського обліку (IA) і 4-ї Директиви ЄС.

Сучасний стан аудиту в зарубіжних країнах. Міжнародні стандарти аудиту.

Література [17; 21; 27]

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Облік у стародавньому світі.
2. Купецький облік у середні віки у країнах Європи.
3. Виникнення класичної теорії бухгалтерського обліку.
4. Історичний розвиток теорії і практичного застосування бухгалтерського обліку.
5. Взаємозв'язок і взаємодія розвитку суспільних продуктивних сил і обліку.
6. Господарський облік і його види.
7. Бухгалтерський облік як система упорядкованого узагальнення інформації про фінансово-господарський стан господарюючих суб'єктів.
8. Взаємозв'язок бухгалтерського обліку і ринкових відносин на сучасному етапі.
9. Реформування системи бухгалтерського обліку в Україні з метою інтеграції в європейську економіку.
10. Законодавча і нормативна регламентація організації бухгалтерського обліку в Україні.

11. Основні положення Закону України “Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні”.
12. Поняття про План рахунків бухгалтерського обліку.
13. Реалізація взаємовідносин бюджету й господарюючих суб’єктів у податковій системі України.
14. Основні положення податкової системи України.
15. Склад і основні положення національних стандартів бухгалтерського обліку.
16. Бухгалтерська (фінансова) звітність підприємств, установ, організацій.
17. Структура облікових підрозділів підприємства.
18. Організаційне, правове і технічне забезпечення ведення бухгалтерського обліку на підприємствах.
19. Посадові інструкції як регламентація дій службових осіб при виконанні обов’язків.
20. Права, обов’язки і відповідальність працівників з обліку.
21. Права, обов’язки і відповідальність головного бухгалтера.
22. Адміністративна і кримінальна відповідальність службових осіб, відповідальних за ведення бухгалтерського обліку.
23. Історія розвитку обліку в зарубіжних країнах.
24. Американська модель бухгалтерського обліку.
25. Європейська модель бухгалтерського обліку.
26. Континентальний і англійський напрямки європейської моделі бухгалтерського обліку.
27. Основні положення міжнародних стандартів бухгалтерського обліку.
28. Організаційне забезпечення ведення бухгалтерського обліку на підприємствах.
29. Правове забезпечення ведення бухгалтерського обліку на підприємствах.
30. Технічне забезпечення ведення бухгалтерського обліку на підприємствах.
31. Адміністративна відповідальність службових осіб, відповідальних за ведення бухгалтерського обліку.
32. Кримінальна відповідальність службових осіб, відповідальних за ведення бухгалтерського обліку.
33. Лука Пачолі як засновник класичної теорії бухгалтерського обліку.
34. Подвійна італійська бухгалтерія і її сучасність.
35. Основні положення “Трактату про рахунки і записи” Л. Пачолі.

36. Основні вимоги до оформлення первинних бухгалтерських документів.
37. Оперативний облік і його характеристика.
38. Статистичний облік і його характеристика.
39. Відмінності бухгалтерського обліку від інших видів обліку.
40. Загальні поняття про податковий облік.
41. Ціноутворення в ринкових умовах.
42. Принципи бухгалтерського обліку в Україні.
43. Проблеми використання Плану рахунків у зарубіжному обліку.
44. Рахунок бухгалтерського обліку як спосіб групування господарських операцій.
45. Поняття господарських операцій.
46. Бухгалтерський баланс як відображення активів і пасивів підприємства.
47. Структура посадової інструкції бухгалтера.
48. Вплив розвитку виробничих сил суспільства на розвиток обліку.
49. Місце бухгалтерського обліку в системі економічних відносин.
50. Бухгалтерський облік і ринкові відносини в Україні.
51. Загальні показники фінансово-господарського стану підприємства.
52. Програма реформування бухгалтерського обліку в Україні.
53. Інтеграція української економіки в європейські економічні відносини.
54. Закон України “Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні”, його взаємозв’язок з підприємницькою діяльністю.
55. Регламентация бухгалтерського обліку в Україні.
56. Національні стандарти України і їх взаємозв’язок з міжнародними стандартами бухгалтерського обліку.
57. Основні положення Закону України “Про аудиторську діяльність”.
58. Права, обов’язки і відповідальність аудитора.
59. Аудит у зарубіжних країнах.
60. Фінансова звітність як заключний етап бухгалтерського обліку.
61. Бухгалтерія як структурний підрозділ підприємства.
62. Удосконалення бухгалтерського обліку в Україні.
63. Зв’язок бухгалтерського обліку з іншими науками.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Законодавча і нормативна

1. Закон України “Про аудиторську діяльність” від 22.04.93 № 3125-ХІІ.
2. Закон України “Про бухгалтерський облік і фінансову звітність” від 16.07.99 № 996.
3. Закон України “Про оподаткування прибутку підприємств” від 22.05.97 № 283/97-ВР.
4. Закон України “Про податок на додану вартість” від 03.04.97 № 168/97-ВР.
5. Закон України “Про порядок погашення зобов’язань платників податків перед бюджетом і державними цільовими фондами” від 21.12.2000 № 218-ІІІ.
6. Закон України “Про систему оподаткування” від 18.02.97 № 77/97.
7. Кодекс професійної етики аудиторів України: Затв. рішенням Аудиторської палати України від 18.12.98 № 73.
8. Національні нормативи аудиту в Україні: Затв. рішенням Аудиторської палати України від 18.12.98 № 73.
9. Національні стандарти бухгалтерського обліку.
10. План рахунків бухгалтерського обліку активів капіталу, зобов’язань і господарських операцій підприємств та організацій: Затв. наказом МФУ від 30.11.99 № 291.
11. Положение о главных (старших) бухгалтерах: Утв. приказом Министерства финансов СССР.
12. Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку: Затв. наказом МФУ від 24.05.95 № 88.
13. Програма реформування системи бухгалтерського обліку з застосуванням міжнародних стандартів: Затв. постановою КМУ від 28.10.99 № 1706.
14. Белуха Н. Т. Аудит: Учебник. — К.: Знання, 2000.
15. Бухгалтерський облік та фінансова звітність в Україні: Навч.-практ. посіб. / За ред. С. Ф. Голова. — Дніпропетровськ: Баланс-Клуб, 2000.
16. Бухгалтерський фінансовий облік: Підручник / За ред. проф. Ф. Ф. Бутинця. — 3-тє вид., перероб. і доп. — Житомир: ЖІТІ, 2001.
17. Васюта-Беркут О. І., Шепітько Г. Ф., Ромашевська Н. О. Теорія бухгалтерського обліку: Навч. посіб. / За заг. ред. В. Б. Захожая. — К.: МАУП, 2001.

18. *Вербицкая Л. В.* Теория бухгалтерского учета. — К.: МАУП, 2000.
19. *Вольф Н. М.* Двойная бухгалтерия в популярных очерках. — СПб., 1939.
20. *Галаган А. М.* Основы бухгалтерского учета. — М., 1939.
21. *Голов С. Ф., Костюченко В. М.* Бухгалтерський облік за міжнародними стандартами: приклади та коментарі. — К.: Лібра, 2001.
22. *Гофман Г., Калелюш С.* Очерки развития форм бухгалтерского учета. — М.: Финансы, 1966.
23. *Гюгли Ф.* Двойная камеральная бухгалтерия. — Б. м., 1916.
24. *Дембинский Н. В.* Основные теоретические проблемы науки о бухгалтерском учете. — Минск, 1960.
25. *Завгородний В. П.* Бухгалтерский учет в Украине (с использованием национальных стандартов): Учеб. пособие для вузов. — 5-е изд. — К.: А.С.К., 2001.
26. *Качалин В. В.* Финансовый учет и отчетность в соответствии со стандартами ГААР. — М.: Дело, 1998.
27. *Кужельний М. В., Ліник В. Г.* Теорія бухгалтерського обліку: Підручник. — К.: Вид-во КНЕУ, 2001.
28. *Кузьминський А. М., Кузьминський Ю. А.* Теорія бухгалтерського обліку. — К.: Все про бухгалтерський облік, 1999.
29. *Лучко М. Р., Остап'юк М. Я.* Історія обліку: Світ та Україна, погляд крізь роки. — Тернопіль: Зорепад, 1998.
30. *Маздоров В. А.* История развития бухгалтерского учета в СССР. — М., 1972.
31. *Немчинов П. П.* Предмет и объекты бухгалтерского учета. — К.: Рад. Україна, 1965.
32. *Основы бухгалтерского учета / Издание Р. Н. Антони.* — М.: СП “Триада НТТ”, 1992.
33. *Палий В. Ф.* Бухгалтерский учет в системе экономической информации. — М.: Финансы, б. г.
34. *Пархоменко В. М., Баранцев П. П.* Реформування бухгалтерського обліку в Україні. — Луганськ, 2000.
35. *Пачоли Лука.* Трактат о счетах и записях / Под ред. Я. В. Соколова. — М., 1983.
36. *Рувер Р.* Как возникла двойная бухгалтерия / Пер. с англ. А. Ф. Мухина. — М., 1958.
37. *Собко В. В.* Бухгалтерський облік: Навч. посіб. — К.: Вид-во КНЕУ, 2000.
38. *Соколов Я. В.* Бухгалтерский учет: от истоков до наших дней: Учеб. пособие для вузов. — М.: ЮНИТИ, 1996.
39. *Соколов Я. В.* История развития бухгалтерского учета. — М.: Финансы и статистика, 1985.

40. *Соколов Я. В.* Очерки по истории бухгалтерского учета. — М.: Финансы и статистика, 1991.
41. *Ткаченко Н. М.* Бухгалтерський фінансовий облік на підприємствах України. — 5-ге вид. — К.: А. С. К., 2000.
42. *Щенков С. А.* Система счетов и бухгалтерский баланс. — М.: Финансы, 1973.

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	3
Навчально-тематичний план вивчення дисципліни	
“Вступ до спеціальності "Облік і аудит"”	4
Програмний матеріал до вивчення дисципліни	
“Вступ до спеціальності "Облік і аудит"”	4
Питання для самоконтролю	6
Список рекомендованої літератури	9

Відповідальний за випуск
Редактор
Комп’ютерна верстка

Н. В. Медведєва
Л. М. Гримальська
Т. Г. Замура

Зам. № ВКЦ-1112

Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП)
03039 Київ-39, вул. Фрометівська, 2, МАУП